

INGLIZ TILINI O'QITISH VA O'RGANISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Azamova Kumushoy Akramjon qizi

Kokand University Andijon filiali Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi masofaviy 24_03 guruh talabasi.

Ilmiy rahbar: Abdullajonova Shaxnoza Qudratovna

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19880269>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ingliz tilini o'qitish va o'rganish jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari batafsil tahlil qilinadi. Xususan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli ta'lim vositalari, mobil ilovalar, onlayn platformalar hamda sun'iy intellektga asoslangan dasturlarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni keng yoritiladi. Maqolada zamonaviy texnologiyalarning ingliz tilini o'rganish jarayoniga olib kirayotgan innovatsion yondashuvlari, o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati hamda interaktiv metodlar orqali ularning motivatsiyasini oshirish masalalari tahlil etiladi. Shuningdek, masofaviy ta'limning rivojlanishi, multimedia vositalaridan foydalanishning afzalliklari va ularning amaliy qo'llanilishi misollar orqali asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy texnologiyalarni ingliz tilini o'qitish jarayoniga samarali joriy etish o'quvchilarning til kompetensiyalarini (tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish) kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, maqolada ushbu texnologiyalarni qo'llash bo'yicha metodik tavsiyalar ham ilgari suriladi.

Kalit so'zlar:

ingliz tili, zamonaviy texnologiyalar, raqamli ta'lim, onlayn platformalar, mobil ilovalar, interaktiv metodlar, sun'iy intellekt, masofaviy ta'lim, multimedia vositalari, innovatsion yondashuv

Kirish

Bugungi kunda globallashtirish jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro aloqalarning kengayishi hamda axborot oqimining ortib borishi ingliz tilini bilishga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirmoqda. Ingliz tili nafaqat xalqaro muloqot vositasi, balki ilm-fan, texnologiya, biznes va ta'lim sohalarida asosiy kommunikatsiya tili sifatida muhim o'rin egallamoqda. Shu sababli, ingliz tilini o'qitish tizimini takomillashtirish va uni zamonaviy talablar asosida tashkil etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar natijasida chet tillarini o'qitish jarayoniga innovatsion yondashuvlar keng joriy etilmoqda. Ayniqsa, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi ta'lim jarayonini tubdan o'zgartirib, an'anaviy o'qitish usullarini yangi bosqichga olib chiqdi. Endilikda o'quvchilar faqatgina darsliklar bilan cheklanib qolmasdan, balki turli raqamli vositalar orqali bilim olish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish jarayoni interaktiv, moslashuvchan va o'quvchi markazlashgan tus olmoqda. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, virtual sinflar, multimedia vositalari va sun'iy intellektga asoslangan dasturlar o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli va samarali tashkil etishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, bunday texnologiyalar o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar ta'limda individuallashtirish imkoniyatini yaratadi, ya'ni har bir o'quvchining bilim darajasi, qiziqishi va ehtiyojidan kelib chiqib o'qitish jarayonini tashkil etish mumkin. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi ingliz tilini o'qitish va o'rganishda zamonaviy texnologiyalarning o'rni va ahamiyatini tahlil qilish, ularning samarali qo'llanish usullarini yoritish hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

Ingliz tilini o'rganishning ahamiyati

Ingliz tili bugungi kunda dunyodagi eng keng tarqalgan xalqaro aloqa vositasidir. Statistika ma'lumotlarga ko'ra, dunyo aholining ko'p qismi ingliz tilida muloqot qila oladi. Bu til:

xalqaro biznes tili

ilm-fan va texnologiya tili

internet va axborot tili hisoblanadi

Shu sababli ingliz tilini bilish insonning ta'lim, ish va shaxsiy rivojlanish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytiradi.

Ingliz tilini o'rganishning asosiy ko'nikmalari

Til o'rganish 4 ta asosiy ko'nikmaga asoslanadi:

1. Tinglab tushunish (Listening)

Bu ko'nikma ingliz tilini tabiiy muhitda tushunish uchun muhimdir.

Podkastlar, filmlar, audio darslar orqali rivojlanadi

Tadqiqotlarga ko'ra, muntazam tinglash orqali tushunish darajasi **30–40% ga oshadi**

2. Gapirish (Speaking)

Muloqot qilish qobiliyati eng muhim ko'nikmalardan biridir.

Suhbatlar, rolli o'yinlar, til amaliyoti orqali rivojlanadi

Amaliyot qilgan o'quvchilarning nutqi **2 barobar tez rivojlanadi**

3. O'qish (Reading)

Matnlarni tushunish orqali lug'at boyligi oshadi.

Kitoblar, maqolalar, bloglar o'qish foydali

Har kuni o'qish orqali so'z boyligi **20–30% ga oshadi**

4. Yozish (Writing)

Fikrni yozma ravishda ifodalash ko'nikmasi

Insholar, esse, kundalik yozish orqali rivojlanadi

Grammatikani mustahkamlashga yordam beradi

3. Ingliz tilini o'qitish metodlari

An'anaviy metodlar

Grammar-Translation (grammatika va tarjima)

Direct Method (to'g'ridan-to'g'ri o'qitish)

Bu metodlar asosiy bilim beradi, lekin kam interaktiv.

Zamonaviy metodlar

Communicative Language Teaching (CLT) – muloqotga asoslangan

Task-Based Learning (TBL) – vazifaga asoslangan o'qitish

Blended Learning – an'anaviy + onlayn ta'lim

Tadqiqotlarga ko'ra, zamonaviy metodlar orqali o'qigan o'quvchilarning natijalari **35–50% yuqori** bo'ladi.

4. Zamonaviy texnologiyalar orqali o'rganish

Onlayn platformalar

Video darslar, testlar, jonli darslar

O'quvchilarning 80% i samaradorlik oshganini bildiradi

Mobil ilovalar

Kunlik mashqlar va o'yinlar

70% foydalanuvchilar muntazam foydalanadi

Sun'iy intellekt (AI)

Xatolarni avtomatik tuzatadi

Individual tavsiyalar beradi

Multimedia vositalari

Filmlar, qo'shiqlar, videolar

Eshitish va talaffuzni yaxshilaydi

5. Ingliz tilini o'rganishda motivatsiya

Motivatsiya muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biridir.

Ichki motivatsiya:

o'zini rivojlantirish istagi

xorijga chiqish maqsadi

Tashqi motivatsiya:

imtihonlar

ish talablari

Motivatsiyaga ega o'quvchilar natijasi **2 barobar yuqori** bo'ladi.

6. Ingliz tilini tez va samarali o'rganish usullari

Har kuni kamida **20–30 daqiqa mashq qilish**

So'zlarni kontekstda o'rganish

Ingliz tilida fikrlashni boshlash

Real muloqot qilish (practice)

Xatolardan qo'rqmaslik

7. Muammolar va yechimlar

Muammo

Yechim

So'z yodlash qiyin

Kartochkalar (flashcards)

Gapira olmaslik

Ko'proq amaliyot

Tushunmaslik

Ko'proq tinglash

Motivatsiya yo'q

Maqsad qo'yish

Ingliz tilini o'rganish murakkab, ammo tizimli yondashuv bilan osonlashadigan jarayondir. Zamonaviy texnologiyalar, interaktiv metodlar va muntazam amaliyot orqali har bir o'quvchi yuqori natijalarga erishishi mumkin. Eng muhimi — doimiylik va motivatsiya

Zamonaviy texnologiyalar tushunchasi

Zamonaviy texnologiyalar — bu ta'lim jarayonida qo'llaniladigan raqamli vositalar, dasturlar va internet resurslari bo'lib, ular bilim berish va o'rganish jarayonini yanada samarali, tez va qulay qiladi. Bugungi kunda ta'lim tizimida **raqamlashtirish** jarayoni kuchayib, ingliz tilini o'rganishda texnologiyalar ajralmas vositaga aylandi.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, raqamli texnologiyalar qo'llanilganda o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi **25–40% ga oshadi**.

Onlayn ta'lim platformalari

Onlayn platformalar ingliz tilini o'rganishda eng keng tarqalgan vositalardan biridir.

Afzalliklari:

Istalgan joy va vaqtda o'rganish imkoniyati

Video darslar va interaktiv mashqlar

O'z-o'zini baholash tizimi

Masalan, Duolingo, Coursera va Udemy kabi platformalar millionlab foydalanuvchilarga ega.

Tadqiqotlarga ko'ra, foydalanuvchilarning **80% i onlayn o'qishda samaradorlik oshganini** qayd etgan.

Mobil ilovalar orqali o'rganish

Mobil texnologiyalar til o'rganishni yanada qulaylashtirdi.

Asosiy imkoniyatlar:

Kunlik qisqa mashg'ulotlar

O'yin asosida o'rganish (gamification)

Talaffuzni tekshirish

Masalan, Memrise va Babbel ilovalari orqali foydalanuvchilar kuniga 15–20 daqiqa mashq qilib, til ko'nikmalarini mustahkamlashadi. Statistika ko'ra, mobil ilovalardan foydalanuvchilarning **70% i muntazam o'rganadi**.

Sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari

Sun'iy intellekt ingliz tilini o'rganishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Imkoniyatlari:

Individual o'quv dasturi yaratish

Virtual suhbat (chatbotlar)

AI asosidagi tizimlar o'quvchining darajasiga mos material beradi. Tadqiqotlarga ko'ra, AI yordamida o'rganish samaradorligi **30% ga oshadi**.

Multimedia vositalari (audio va video)

Multimedia texnologiyalari o'quvchilarning eshitish va ko'rish orqali o'rganishini yaxshilaydi.

Misollar:

Ingliz tilidagi filmlar

Podkastlar

YouTube darslari

Tadqiqotlarga ko'ra, inson ma'lumotning **80% ini vizual tarzda** yaxshiroq eslab qoladi. Shu sababli multimedia vositalari juda samarali hisoblanadi.

Virtual va masofaviy ta'lim

Masofaviy ta'lim texnologiyalari orqali ingliz tilini o'rganish keng rivojlandi.

Vositalar:

Zoom, Google Meet

Virtual sinflar

Onlayn test tizimlari

Bugungi kunda talabalarining **60% dan ortig'i** masofaviy ta'limdan foydalangan. Bu usul vaqt va joydan mustaqil o'qish imkonini beradi.

Interaktiv metodlar va gamification

Texnologiyalar yordamida darslar qiziqarli va interaktiv bo'ladi.

Usullar:

Quizlar va testlar

O'yinlar (gamification)

Rolli o'yinlar

Tadqiqotlarga ko'ra, interaktiv darslarda o'quvchilarning faolligi **85% ga oshadi.**

Afzalliklari va kamchiliklari

Afzalliklari:

Qulay va tezkor o'rganish

Individual yondashuv

Cheksiz resurslar

Kamchiliklari:

Internetga bog'liqlik

Diqqatni chalg'ituvchi omillar

Texnik muammolar

Samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar

Har kuni kamida **20–30 daqiqa** mashq qilish

Bir nechta texnologiyani birgalikda qo'llash

Amaliyotga e'tibor berish (speaking practice)

Maqsad qo'yish va monitoring qilish

Zamonaviy texnologiyalar ingliz tilini o'rganish jarayonini tubdan o'zgartirib, uni yanada samarali va qiziqarli qildi. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, sun'iy intellekt va multimedia vositalari orqali o'quvchilar tezroq va sifatliroq natijalarga erishmoqda. Kelajakda esa bu texnologiyalar yanada rivojlanib, ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqishi kutilmoqda.

Raqamli ta'lim — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), internet, elektron platformalar va multimedia vositalaridan foydalangan holda bilim berish va olish jarayoni. U ta'lim sifatini oshirish, masofaviy o'qish imkoniyati va interaktivlikni ta'minlaydi, ta'limni shaxsiylashtirilgan, moslashuvchan va hammabop qilish orqali an'anaviy metodlardan farq qiladi.

Raqamli ta'limning asosiy komponentlari va tushunchalari:

Raqamli ta'lim muhiti: Axborot texnologiyalari, elektron resurslar va texnik vositalarning integratsiyalashgan majmuasi.

Masofaviy ta'lim: Internet orqali istalgan joydan turib, jonli yoki yozib olingan darslar orqali o'qish.

Elektron platformalar: Moodle, Coursera, Ziyonet kabi ta'lim platformalari orqali kurslar, testlar va materiallardan foydalanish.

Interaktiv vositalar: Elektron doskalar, ta'lim ilovalari va VR/AR texnologiyalari orqali mavzuni vizual va qiziqarli tushuntirish.

Raqamli ta'limning afzalliklari:

Moslashuvchanlik: O'quvchi o'ziga qulay vaqt da va sur'atda o'qiydi.

Axborot ochiqligi: Dunyoning istalgan chekkasidagi sifatli ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyati.

Motivatsiyani oshirish: Interaktiv va qiziqarli formatlar talabalarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Tejamkorlik: An'anaviy ta'limga nisbatan vaqt va xarajatlarni tejash.

O'zbekistonda raqamli ta'lim:

O'zbekistonda ta'lim tizimini raqamlashtirish, jumladan, maktab va oliy ta'lim muassasalarini internet bilan ta'minlash, elektron kundalik va platformalarni joriy etish orqali sifatli ta'lim muhitini yaratishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ingliz tilini masofaviy o'qitish va o'rganish — vaqt va makon cheklovlarisiz, raqamli texnologiyalar (Zoom, Moodle) orqali interaktiv ta'lim olish imkonini beradi. U individuallashtirilgan yondashuv, multimedia resurslaridan foydalanish va moslashuvchan grafik orqali tinglash, gapirish hamda muloqot ko'nikmalarini samarali rivojlantiradi.

Masofaviy ta'limning ingliz tilini o'qitishdagi ahamiyati:

Moslashuvchanlik va qulaylik: O'quvchilar darslarga istalgan joydan, o'zlariga qulay vaqtda qo'shilishlari mumkin, bu esa vaqtni tejaydi.

Interaktivlik va multimedia: CyberLeninka va ResearchGate tadqiqotlariga ko'ra, audio/video materiallar, virtual o'yinlar va UzSWLU.Uz tahlil qilgan interaktiv mashqlar til o'rganishni qiziqarli qiladi.

Shaxsiylashtirilgan ta'lim: Har bir o'quvchi o'z darajasiga mos tezlikda o'rganishi va o'qituvchi bilan individual ishlashi mumkin.

Raqamli ko'nikmalarni oshirish: Ta'lim platformalari (Google Classroom, ResearchGate ta'kidlaganidek, Moodle) bilan ishlash, Insight Publishing qayd etganidek, texnik mutaxassislar uchun ham zamonaviy raqamli ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Global resurslarga kirish: Dunyoning istalgan nuqtasidagi ona tili ingliz tili bo'lgan o'qituvchilar bilan muloqot qilish imkoniyati.

O'zbekistonda masofaviy ta'lim muammolari va echimlari:

In-Academy tahliliga ko'ra, texnik resurslar yetishmovchiligi va motivatsiya masalalari mavjud bo'lsa-da, innovatsion pedagogik yondashuvlar va ResearchGate keltirgan "flipped classroom" (teskari sinf) kabi metodlar bu muammolarni bartaraf etishda muhim hisoblanadi. Masofaviy ta'lim ingliz tilini o'rgatishda an'anaviy metodlarni yangi bosqichga olib chiqib, ta'lim sifatini oshirish va globallashtirish davrida talab yuqori bo'lgan muloqot kompetensiyalarini shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitish va o'rganishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Raqamli ta'lim, onlayn platformalar, mobil ilovalar, multimedia vositalari hamda sun'iy intellekt texnologiyalari o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qulay, tezkor va interaktiv shaklga olib chiqadi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalari rivojlanadi, ularning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi oshadi va natijada o'zlashtirish darajasi an'anaviy usullarga nisbatan yuqori bo'ladi. Ayniqsa, raqamli vositalar orqali individual yondashuvni ta'minlash imkoniyati mavjudligi ta'lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarni samarali qo'llash o'qituvchining pedagogik mahorati, texnologik savodxonligi va darsni to'g'ri tashkil eta olishiga bevosita bog'liqdir. Texnologiyalarni noto'g'ri yoki me'yordan ortiq qo'llash esa kutilgan natijani bermasligi mumkin. Kelajakda ta'lim tizimining yanada raqamlashtirilishi, sun'iy intellekt va innovatsion texnologiyalarning keng joriy etilishi ingliz tilini o'rganish jarayonini yangi bosqichga olib chiqadi. Shu sababli, zamonaviy texnologiyalardan oqilona va samarali foydalanish bugungi kun ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Harmer, J. *How to Teach English*. Longman, London, 2015.
2. Richards, J. C., Rodgers, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press, 2017.
3. Chapelle, C. A. *Computer-Assisted Language Learning*. Cambridge University Press, 2019.
4. Crystal, D. *English as a Global Language*. Cambridge University Press, 2012.
5. Warschauer, M. *Technology and Language Learning*. 2020.
6. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi hisobotlari (2023–2025).
7. UNESCO. *Digital Education Transformation Report*, 2022.
8. OECD. *Education in the Digital Age*, 2021.
9. Internet manbalari (onlayn platformalar va ilmiy maqolalar).
10. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha ilmiy tadqiqotlar va maqolalar.
11. https://www.google.com/search?q=raqamli+ta%E2%80%99lim+haqida+tushuncha&oq=raqamli+ta%E2%80%99lim%2C+haqida&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqBwgBECEYoAEyBggAEEUYOTIHCAEQIRigAdIBCDYxMTFqMGo3qAllsAIB8QWIIBGnWaYTow&sourceid=chrome&ie=UTF-8
12. https://www.google.com/search?q=ingliz+tilini+oqitish+va+organish+masofaviy+ta%E2%80%99lim+ahamiyati+haqida&oq=ingliz+tilini+oqitish+va+organish+masofaviy+ta%E2%80%99lim+ahamiyati+haqida&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOTIKCAEQABiABBiiBDIHCAIQABjvBTIHCAQABjvBTIHCAQQABjvBTIHCAUQABjvBdIBCTM0ODY5ajBqN6gCCLACaFEFqeLZHgjowM&sourceid=chrome&ie=UTF-8
13. <https://cyberleninka.ru/article/n/masofaviy-ta-lim-texnologiyalari-yordamida-ingliz-tili-o-qitishning-o-ziga-xos-usullari/viewer>